

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 522
van **GWENNY DE VROE**
datum: 26 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Rivier de Herk - Waterkwaliteit en visbestand

De rivier de Herk ligt in de provincie Limburg. Langs de Herk liggen onder meer de gemeenten Hoepertingen, Wellen, Alken, Sint-Lambrechts-Herk, Stevoort en Herk-de-Stad.

1. Wat is voor de rivier de Herk de kwaliteitsverbetering of -verslechtering van het water (fysicochemische en biologische kwaliteit) voor 2020 of kan de minister de meest recent beschikbare gegevens en cijfers meedelen?
2. Welke vooruitgang verwacht men de komende jaren? Wanneer wordt een optimaal niveau van de waterkwaliteit verwacht?
3.
 - a) Op welke plaatsen is het visbestand op de rivier de Herk het grootst en op welke plaatsen bijna onbestaand en dit voor 2020 of kan de minister de meest recent beschikbare gegevens en cijfers meedelen?
 - b) Kan de minister dit vergelijken met vorige afvissingen?
 - c) Zijn er tijdens deze verschillende afvissingsperiodes (merkwaardige) nieuwe vissoorten waargenomen en zo ja, welke vissoorten?

ANTWOORD

op vraag nr. 522 van 26 maart 2020

van **GWENNY DE VROE**

1. De gegevens van het jaar 2019 zijn nog niet volledig, waardoor 2018 als de laatste toestand weergegeven wordt.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: stikstof, fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van de Herk + Kleine Herk is ontoereikend in 2015 en in 2018. Details voor de verschillende deelparameters over de verschillende jaren staan in het tabblad "FC" van bijlage 1.

De totale biologische waterkwaliteit van de Herk + Kleine Herk voor 2015 en 2018 is matig. De gegevens waarop deze beoordeling is gebaseerd, zijn te vinden in het tabblad "Bio" van bijlage 1. Meer details en alle biologische beoordelingen voor deze waterlichamen zijn te vinden in het tabblad "Bio detail" van dezelfde bijlage.

In bijlage 1 zijn tevens de overeenkomstige gegevens te vinden voor alle andere Vlaamse waterlichamen.

2. Bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 wordt opnieuw gewerkt met een gebiedsgerichte prioritering. Voor elk waterlichaam zal de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) bepalen hoe groot de doelafstand nog is, welke acties er nog genomen moeten of kunnen worden om die doelafstand te overbruggen en of het haalbaar en betaalbaar is om alle acties nog voor 2027 te implementeren. Voor de waterlichamen waarvoor geconcludeerd wordt dat dit niet haalbaar of betaalbaar is, zullen in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 aangepaste, tussentijdse doelstellingen gemotiveerd worden. De stroomgebiedbeheerplannen zullen naast generieke beleidsmaatregelen ook gerichte actieprogramma's bevatten om de noodzakelijke verbetering van de waterdoelstellingen te kunnen realiseren.

De CIW zal de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 afwerken tegen juni 2020. Het openbaar onderzoek start in september 2020.

Gelet op de nog te overbruggen doelafstanden voor de hogervermelde biologische, fysisch-chemische en chemische parameters, en de tijd die nodig zal zijn om alle noodzakelijke acties daartoe op het terrein te budgetteren en te realiseren, is de inschatting op basis van de huidige inzichten dat de goede ecologische toestand van de Herk pas zou worden gehaald tegen 2033. Enkel met een exceptionele inspanning van alle overheden en betrokkenen waaronder de gemeentelijke rioolbeheerders gedurende de eerstkomende paar jaar zou deze termijn kunnen worden ingekort tot 1 planperiode, gevolgd door een natuurlijke herstelperiode die nodig is om de goede toestand te bereiken voor de biologische kwaliteitselementen.

3. a) Sinds 2013 wordt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de visfauna in Vlaamse stromende wateren opgevolgd met het geïntegreerd

referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen. Het meetnet is afgestemd op de informatienoden van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en van het Natura 2000-netwerk. De monitoring is gericht op het bepalen van de Ecologische Kwaliteit Ratio (EQR). Het meetnet heeft een bemonsteringsperiodiciteit van 6 jaar (terugkeerperiode op dezelfde plaats). Het meetnet bevat 4 meetpunten op de Herk. De locaties zijn weergegeven in bijlage 2.

Eén locatie werd bemonsterd in 2019, twee in 2016 en één in 2015.

De Herk wordt bemonsterd door middel van elektrovisserij. In totaal werden 11 soorten vastgesteld. Riviergrondel is de meest gevangen soort op de Herk, gevolgd door bierpje en driedoornige stekelbaars. Op de meest stroomopwaartse locatie werd enkel driedoornige stekelbaars gevangen.

De op basis van de vangsten geraamde aantallen en gewichten van elke soort worden per staalnamepunt weergegeven in bijlage 3.

Voor het bepalen van de 'grootte' van het visbestand' worden drie variabelen gebruikt die gecombineerd worden in een internationaal aanvaarde index, de Ecologische Kwaliteit Ratio (EQR), met name het aantal soorten, de biomassa en het aantal individuen per soort. Op de meest stroomopwaartse locatie vingen we enkel driedoornige stekelbaars, de Herk scoort hier een '*slechte kwaliteit*'. Op twee locaties wordt een '*goede kwaliteit*' gehaald. Het is voor de eerste keer dat er locaties op de Herk een '*goede kwaliteit*' scoren. De meest stroomafwaartse locatie scoort een '*matige kwaliteit*'. De scores zijn weergegeven in bijlage 4.

- b) We volgen het visbestand op de Herk sinds 1995. Daar waar we in de campagnes van 2005 en 2009 een totaal van 8 soorten vingen, steeg de diversiteit, naar 14 soorten in 2012 om nu opnieuw lichtjes te zakken tot 11 soorten. De laatste vier campagnes is de visstand vrij vergelijkbaar (2005, 2009, 2012 en 2015-2019) omdat het steeds dezelfde soorten zijn die domineren, namelijk driedoornige stekelbaars, bierpje en riviergrondel (al dan niet in een andere dominantievolgorde). Toch stellen we een kwaliteitsverbetering vast. Daar waar de EQR's in vorige campagnes nog '*ontoereikend*' tot '*matig*' scoorden, konden we nu al op twee van de vier locaties een '*goede kwaliteit*' vaststellen.
- c) In 1995 deden we op de Herk een opmerkelijke vangst. We vingen toen grote modderkruiper. Deze soort is uiterst zeldzaam in Vlaanderen en sindsdien vingen we deze soort niet meer op de Herk. In 2012 vingen we er ook kwabaal. Kwabaal is een soort die niet langer in Vlaanderen voorkwam en waarvoor een kweek- en uitzettingsprogramma werd opgestart. Deze soort werd in het kader van herintroducties uitgezet op de Herk.

Alle resultaten zijn terug te vinden in rapporten op de INBO website (<https://pureportal.inbo.be/>) en in de INBO databank (VIS: <http://vis.inbo.be>).

Bronnen

Breine, J.J., Goethals, P., Simoens, I., Ercken, D., Van Liefveringhe, C., Verhaegen, G., Belpaire, C., De Pauw, N., Meire, P., Ollevier, F. (2001). De visindex als instrument voor het meten van de biotische integriteit van de Vlaamse binnenwateren. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Groenendaal. Eindverslag van project VLINA 9901, studie uitgevoerd voor rekening van de Vlaamse Gemeenschap binnen het kader van het Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling. 173 pp. + bijlagen.

Geeraerts, C., Quataert, P. (2012). Ontwerp van het Vlaams referentiemeetnet voor de visfauna. Revisie van het INBO-zoetwatervismetnet op basis van een

vraaganalyse van de informatiebehoefte van de Kaderrichtlijn Water met aandacht voor een betere afstemming tussen de ecologische meetnetten en andere monitoringsverplichtingen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (rapportnr. 41). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van Thuyne, G., Breine, J. (2010). Visbestandopnames in Vlaamse beken en rivieren in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis' 2009. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2010(42). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 196 pp.

Van Thuyne, G., Galle, L. (2013). Visbestandopnames in het Demerbekken 2012-Bemonsteringsverslag. Interne Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2013 (22). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van Thuyne, G., Galle, L., Maes, Y., De Bruyn, A., Lambeens, I., Breine, J. (2017). Visbestandopnames in Vlaanderen in het kader van het Referentiemeetnet-Bemonsteringsresultaten 2015 en een overzicht van de resultaten 2013-2015. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2017 (6). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.12342593

Van Thuyne, G., Galle, L., Maes, Y., De Bruyne, A., Lambeens, I., Breine, J. (2018). Visbestandopnames in Vlaanderen in het kader van het Referentiemeetnet-Bemonsteringsresultaten 2016. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2018 (6). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.13822798

VIS-databank: <http://vis.inbo.be>

BIJLAGEN

1. Detailgegevens Herk
2. Ligging van de meetplaatsen in het Referentiemeetnet Vis op de Herk
3. Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats uitgedrukt in CPUE
4. Overzicht van de visindex waarden (in EQR) van de laatste bemonstering en hun appreciatie